

N:o 11.

GÖTEBORG.
Joh. Olssons Efrtr. Boktr.
1913.

Nov. 1913

Äges af:

Svenska

Brandmänna-Förbundet.

Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:

Öfverbrandmästare

ERIK BLOMGREN,

Göteborg. Tel. 10125 & 71

Prenumerationspris:

Kr. 2: 75 för år. Lösn. 25 öre.

Annonspriser:

I texten 1 kr., å andra platser 70
öre pr cm. och spalt

Halmstad och dess brandväsen.

Staden Halmstad är belägen på båda sidor om Nissa-ån nära dess utlopp i Kattegat. Den är af hög ålder, och ingen vet af hvem staden grundlades. Första gången den förekom i någon urkund, är i Konung Waldemars den II:s jordebok år 1221 där Halmstaba nämnes.

Strängt taget, menas ej det nuvarande Halmstad, utan staden låg, som alla på den tiden ohefästade orter i Norden, ej vid hafvet, utan ett stycke därifrån på det ställe som kallades och fortfarande heter Öfraby.

I början af 1300-talet flyttades staden på sin nuvarande plats.

Det första privilegiebrevet för Halmstad utfärdades 1307. Sin stapelstadsrätt fick staden 1322.

Att här ingå på de öden, som drabbat staden — och hvilken betydelse staden hade under unions-tiden skulle fylla volymer — och hör egentligen ej till det område som bör belysas i vår tidskrifts spalter. Därför lämnas allt åsido, som ej berör brandväsendet.

Byggnadsättet — husen — i början af 1300-talet utgjordes af trä, under tak af torf och halm samt i saknad af ordentliga murverk och skorstenar. Halmstad var dock med den första stad i Norden som erhöil skorstenar, beroende på, att Waldemar Atterdag i sina privilegier för staden år 1361 anbefallde byggandet af goda skorstenar på grund af nyligen timad eldsvåda.

År 1507, under striderna med Danmark, uppbrändes staden af Åke Hansson Tott.

Den 28 augusti 1619 utbröt en förhärjande eldsvåda, som lade hela staden i aska, med undantag af två stenhus vid torget.

Staden reste sig återigen på ruinerna, med synnerligen god plan samt den tomtindelning, som ännu är rådande. Husen efter totalbranden utgjordes hufvudsakligen af korsvirke (trästomme med fyllning af lera och tegel). Det finnes ännu ett hus, som i vår tid tilldrager sig en viss uppmärksamhet genom sin ålder. Det uppbyggdes år 1620. Äfven därföre att huset byggdes genom ingen mindre — än Kristian den IV, till sin morgantiska drottning Kristin Munk.

Flera förordningar utfärdades för staden under 1700-talet, som rödde brandväsendet, och i hvilka förordningar talas om brandvakter och brandvärn samt dess indelning.

År 1828 utfärdades förordning om stadens indelning i rotar, hvilka bestämdes till fyra. Samma indelning bibehålles ännu i dag.

År 1835 bildades förutom den värnpliktiga en frivillig brandkår. Denna kår utgjordes af 1 chef, 2 rotmästare, 4 strållförare, 1 maskinist, 1 sprutlagare samt 70 man. Den redskap kåren hade till sitt förfogande utgjordes af 1 tryckspruta och 1 uppfodringsverk. Kåren har bibehållits tills år 1898.

Staden räknade vid denna tid (1835) 2,000 inneväpnare.

År 1845 hemsöktes staden återigen af en förödande brand. Och under 1850—60-talet härjades staden ofta af betydande eldsvådor.

År 1861 lades Slottsmöllans klädesfabriker i aska.

År 1865 utgjordes den värnpliktiga kåren af alla inom staden boende personer mellan 18—55 år. Indelningen var följande:

Sprutorna: 29 befäl och 250 man arbetsmanskap. Vattenuppföringen: 3 befäl och 35 man. Brandredskapen: 2 befäl och 45 man. Bergningskåren: 2 befäl och 33 man. Vattenkörare: 3 befäl och 45 man samt 44 hästar. Vattenbärare: 2 befäl och 175 man — tillsammans 603 man. Vid denna tid (1865) räknade staden 4,000 inneväpnare.

Ett tiotal år därefter utgjordes kåren af 12 föreståndare, 30 rotmästare, 14 strålförare, 7 maskinister, 7 sprutlagare samt 1,400 man arbetsmanskap. Dessutom en polisbrandkår, bildad af stadens ämbetsmän.

Den material kärerna förfogade öfver utgjordes af 5 större trycksprutor, 4 uppföringsverk — hvaraf 3 kunde användas som trycksprutor — 1 ulmerstege, 6,200 fot slang, 1 redskapskärra med räddningsslang, sprängsegl, lifräddningslina, brandsegel m. m. samt 7 st. större assuranssprutor.

Effekten från alla dessa sprutor utgjordes af 1,280 minutiliter.

År 1886 blef vattenledningen färdig att tagas i bruk äfven för eldsläckning. Samma år provfades nämnda ledning och provet utföll sålunda: Fem strålar med 20 mm. munstycken uttogos samtidigt under en tid af 40 minuter. Den horisontabla kastvidden var å respektive strålar 33—37 meter. Under dessa 40 minuter sjönk vattenytan i reservoiren till 1,5 decimeter.

Samma år anskaffades 7 brandpostkärror, utrustade med nödig material, för serverande af vattenledningen vid eldsvåda. Dessa kärror stationerades en i hvarje branddistrikt samt tilldelades nödigt manskap med befäl.

År 1902 anskaffades 1 redskapsvagn, 1 ångspruta, 3,000 meter slang med rekordkopplingar, jämte 4 hästar. Två år därefter 1 mek. stege å 22 meters höjd.

År 1907 anskaffades ytterligare 2 hästar samt förslidet är 1 benzinmotorspruta.

Den vattenmängd som nu kan presteras af den material kåren har till sitt förfogande utgör 6,000 minutiliter.

Den nuvarande brandkåren uppsattes den 1 jan. 1903. Och utgöres af 20 man jämte befäl.

Brandstationen är belägen i stadens centrum med utkörsportar åt Lilla Torg. Redskapskäll, stall och torn uppfördes 1902. Expeditioner, vakt-rum, logement och gymnastiksal samt lägenheter för

brandbefälet blefvo efter en genomgripande renovering inrymda i stadens gamla försörjningsinrättning.

Allmänna omdömet är att stationsgården varit sig för trång och utkörsportarna för få.

År 1866 antogs tre tornväktare, hvilka skulle bestrida vaktställning i kyrktornet under natten. Instruktionen var liknande den som på sin tid anbefalldes i landets öfriga städer, hvarföre den blifvit publicerad förut. Tornväktarne bibehöllos till 1903.

På 1800-talet började stadens fäder inse att alarmeringssystemet lämnade mycket öfrigt att önska. Förslag dryftades att i kyrktornet uppsätta elektrisk klämtapparater, anordnandet af brandtelegraf, telefoner samt anskaffandet af mistlurar. Resultatet blef, att vederbörande i stadens 5 branddistrikt — i skåp med glasörrar — uppsatte signalhorn. Enligt gällande brandordning användes ännu dessa brandhorn för alarmerande af reservkåren vid eldsvåda.

År 1902 uppsattes nuvarande brandtelegrafens 28 alarmstationer och mottagningsapparat — jämväl kontrollapparat för 5 distrikt af L. M. Eriksson & C:s kända typ. 1911 kompletterades alarm- och kontrollanordningarna så att de motsvara tidens fördringar.

I äldre tider utöfvade magistraten befälet öfver brandväsendet. 1855 tillsattes en särskild styrelse. Denna styrelse förrättade jämväl brandsynerna. Anmärkningarna som gjordes vid dessa syner upplästes i kyrkan samt infördes i stadens tidingar.

Af ofvanstående finna vi att staden på sista decenniet gjort värdiga uppoffringar för sitt brandvärn. Stadens utgifter för brandväsendet belöper sig till kronor 1: 50 pr inneväpnare.

Skattvärde å hus och tomter utgjorde år 1912 35,671,900: — kronor.

Inneväpnareantalet vid 1912 års slut uppgick till 18,305.

Stadens vapen före 1563 utgjordes endast af tre halmkärfvar. Af danska konungen Fredrik den II: e ökades vapendekorationen ofvannämnda är med tre röda hjärtan i blått falt, hvilket skulle bibehålla minnet af inneväpnarnes tapperhet under kriget.

A. H—d.

Jonsreds Fabrikers Aktiebolag GÖTEBORG

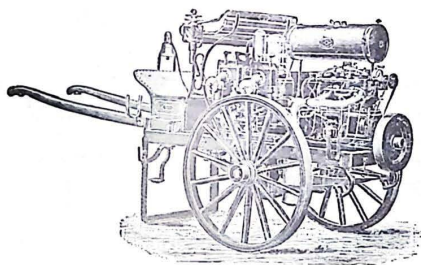
rekommenderar sina tillverkningar af sprutslangar af prima kvalitet.

8

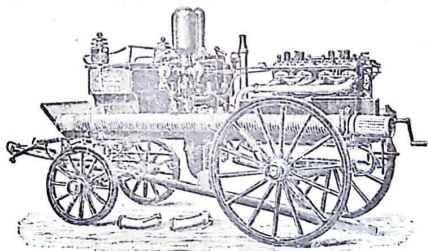

Benzinmotorsprutorna vinna terräng på landsbygden.

För hvarje brandman torde det vara klart, hvilka fördelar benzinmotorsprutorna bjuda, och kan därför hvar och en, som ifrå för brandväsendets förbättrande på vår i detta afseende mycket försummade landsbygd, med tillfredsläjlse mottaga denna underrättelse, rubriken här ovan innebär. Det finns väl heller knappast någon spruttyp, som mera lämpar sig för ett landsortssamhälle än just denna. Lätt att transportera och sköta samt ögonblicklig igångsättning äro fördelar, som ej nog kunna värderas i frans stund. Kommer så

här till att goda strålar kunna åstadkommas med långa slangledning i kuperad terräng, borde man inte behöfva stanna i valet ifråga om hvad slags spruta man bör förorda vid nyanskaffning till våra landskommuner. Handkraftsprutornas tid är förbi. De äro ju dock också lätta att transportera och sköta, men

det är ofta svårt ja kanske ibland omöjligt, att få tillräkligt med arbetskraft i rätt tid för att hastigt kunna få något släckningsarbete i gång.

Enligt en uppgift, som vi erhållit af *Allmänna Brandredskapsaffären* i Stockholm, hvilken är ensamförsäljare af *Henrikssons Benzinmotorsprutor*, har sådana under de senaste åren levererats till följande nämnda platser:

1909.

Gimo Bruk.

1910.

Hylte Bruk.

Löderups kommun.

Gruf-A.-B. »Dalarne».

1911.

Bromstens Villasamhälle.

Bergwerks-A.-B. »Vulkanus».

Ölands Nya Cement A.-B.

1912.

Halmstads Brandkår.

Kungl. Trollhätta Kanal- och Vattenverk.

Fredriksbergs bruk.

Ytterfors Trävaru-A.-B.

Kungl. Arméförvaltningen för Karlsborgs fästning.

Alfvesta Municipalsamhälle.

Hunnebostrand

Vingåkers

Lidingö Köpings Villastad.

Lidingö Köping Skärsåtra.

1913.

Vallåkra kommun.

Mörbylånga kommun.

Gunnebo Bruks A.-B.

Skellefteå stad.

Hernösand stad.

Valdemarsvik.

Enebybergs Municipalsamhälle.

Vaxholms fästning.

I dagarne erhåller *Annebergs Tändsticksfabrik* och *Sandarne Sågverk* hvar sin.

Af de många i berömmade ordalag hållna intygen öfver mottagna benzinmotorsprutor och med dem verkställda prof, fästa vi oss särskildt vid hvad tvänne framstående fackmän i år skrifvit om dessa sprutor. Förutom det att intygen i fråga lämna mycket erkännande åt tillverkarna och leverantören, innehålla de också så många värdefulla upplysningar om benzinmotorsprutors fördelar, att de mer än väl försvara sin plats i vår tidning.

F. d. branchefen i Göteborg skrifver om *Henrikssons benzinmotorsprutor* i allmänhet:

»På begäran af Allmänna Brandredskapsaffären, E. Bergström & Co., Stockholm, har undertecknad deltagit uti upprepade prof med och tagit noggrann kännedom om *Henrikssons benzinmotorsprutor* af olika typer — 550, 800 och 1,000 minulliters kapacitet och får angående desamma afgifva följande uttalande:

Såväl pump som motor äro tillverkade af bästa materiel och arbetet i alla detaljer väl och omsorgsfullt utförd.

Pumpen är en 2-cylindrig, dubbelverkande kolf-pump och motorn för den mindre typen en 2-cylindrig och för den större en 4-cylindrig 4-taktmotor, såväl

Henrikssons prisbelönta Benzinmotorsprutor

försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN

E. BERGSTRÖM & C:o. STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

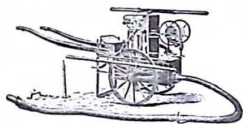
Svenska Brandsläckningsapparaterna RAPID & PUMP-RAPID

försäljas genom

HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon Ö. 320.

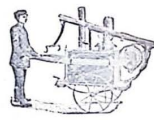

HENRIKSSONS prisbelönta Handkraftsprutor

försäljas genom

Herr. Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

A.-B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,
och Mekaniska Verkstad. STOCKHOLM Sö.

Rikstelefon.
6053.

pump som motor äro af fabriken egen tillverkning.

Hela maskineriet arbetar anmärkningsvärdt lungt och slangarne ligga under gången så stilla, som öfver hufvud taget vid ett mekaniskt redskap af detta slag är möjligt.

Motorn är försedd med dubbel tändning — batteri och magnetändning — hvilket gör igångsättningen fullt säker, smörjningen är automatisk och sprutornas skötsel under gång den enklast möjliga, till följd hvar-af driftsäkerheten är fullt betryggande.

Under alla de långvariga och många prof, uti hvilka jag deltagit och under hvilka igångsättning skett mer än ett hundratal gånger, har ingen enda gång tändningen mankerat eller sprutorna stannat till följd af något missöde med maskineriet.

Alla de sprutor jag sett afprovade hafva lämnat större kvantitet vatten än den uppgifna och under ett tryck upp till 10 atmosfärer, växlande med de använda munstyckenas storlek och antal. Sprutorna tillåta, till följd af det tryck under hvilket de arbeta, användande af långa slangledningar i kuperad terräng och lämna äfven under sådana förhållanden mycket goda stralar för eldsläckning.

Sprutorna äro försedda med automatiskt verkande returventil, så att en eller alla de använda slangledningarne kunna afstängas utan någon störande inverkan på maskineriets gång och utan risk för slangarnes sprängning. Sprutornas igångsättning är den minsta möjliga — några sekunder.

Sprutorna hafva en jämförelsevis ringa vikt och äro därför lätta att transportera.

Sprutornas benzinbehållare äro så tilltagna, att de räcka för en kontinuerlig drift af 8 à 12 timmar och äro lätta att påfylla.

Ventilerna — af metall — kunna hastigt och lätt åtkommas.

ALLMÄNT OMDÖME: Henrikssons benzinmotorsprutor äro fullt driftsäkra, lättskötta, hastigt igångsatta, lämna den afsedda kvantiteten vatten under ett för eldsläckning lämpligt tryck äfven vid långa slangledningar, de äro lätt transportabla och hafva dessutom ett pryddligt yttre.

På grund af dessa sina egenskaper äro de ett fullt förstklassigt eldsläckningsredskap, som fyller äfven mycket högt ställda fordringar på ett dylikt.

Stockholm den 22 januari 1913.

ELOF TEGNÉR

Kapten

Brandchef i Göteborg 1890—1910.

Härnösands brandkår har nyligen skaffat sig en benzinmotorspruta, öfver hvilken brandchefen därstädes lämnar följande beskrifning:

Den 1 april ingick underteknad till drätselkammaren och stadsfullmäktige med anhållan om ett anslag af 7,300 kr., för inköp af en motorspruta enligt bifogadt förslag. Den 8 beviljades framställningen och den 9 i samma månad beställdes sprutan i enlighet med af Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm förut uppgjorda förslag. Den 15 juli anmälde sprutan proffärdig och den 19 slutprovades den af mig med t. f. verkmästaren vid Stockholms brandkår, herr E. Johansson, som kontrollant. Efter det sprutan motogs å brandstationen hafva 15 olika prof företagits, hvaraf 10 med salt- och 5 med sötvatten, under en

sammanlagd arbetstid af 21 timmar och med 85 igångsättningar och afbrött. 7 prof halva verkställda efter det sprutan varit framförd genom staden i vanlig utryckningsfart. Vid samtliga prof har allt fungerat utmärkt. Igångsättningen har följt omedelbart på signal eller order. Af de vid provfen förda protokollen framgår, att med lika strålförsumstnycken och betingelser i öfrigt slangtrycket varit lika vid hvarje prof.

Vid de olika proven har sprutan gifvit vatten genom 1—4 st. 63 mm. slangledningnar af från 20—200 m. längd, strållängd 35—56 mtrs tryckhöjd upp till 20 m. öfver sprutans uppställningsplats och strålhöjd därtöfver 20—35 m., sughöjd 2.5 m., slangtryck 4—8.5 kg. cm².

Vid kapacitetsprovet användes en 20 m. lång, 63 mm. slangledning och strålrör med 32.5 mm. munstycke. Därvid gafs vatten genom munstycket 14 sek. efter startsignal, vattenmängd 1,152 ml., strållängd 49 m., strålhöjd 36 m., slangtryck 6.5 kg.

Sprutan, som är af A.-B. S. Henrikssons i Stockholm fabrikt, Typ 14 B, om 1,000 ml. med en 24 hkr. benzinmotor, är i hufvudsak lika med den till Halmstads brandkår levererade. En del förbättringar äro dock vidtagna och sprutans konstruktion i likhet med den vid brandchefssammanträdet i Sundsvall utställda.

Sprutan är utrustad med, förutom nödiga verktyg, 4 strålrör, 2 brandposthufvud med nycklar, 2 grenrör, 1 hoptfällbar väfcistern och 4 st. 2.5 mtrs sugslangar. Till sprutan är kopplad en slangkärre med 240 m. 63 mm. tryckslang. Anskaffningen af densamma har dragit en kostnad af 7,278 kr., hvaraf 6,750 kr. för sprutan, 290 kr. för två extra sugslangar samt 238 kr. i frakt och kontrollkostnader m. m.

Sprutan var utställd vid det finska allmänna brandkårsmötet i Björneborg den 11—13 juli, där den blef tillerkänd 1sta priset.

Härnösand den 8 nov. 1913.

NILS LINDMARK,
Brandchef.

Genom att särskildt landsbygden, där vattenledning saknas, lägger sig till med benzinmotorsprutor i stor utsträckning har en omfattande nationalekonomisk betydelse. Ty ett snabbt och kraftigt ingripande vid eldsutbrott kan åt vårt folk årligen rädda värden för många millioner, som annars skulle gå förlorade vid brand.

Skogseldslagstiftningen.

För något öfver ett år sedan öfverlämnade norrländska skogsvårdskomitén till regeringens ett förslag till lag, innefattande föreskrifter till förekommande och släckning af skogseld. Öfver detta lagförslag har domänstyrelsen afgifvit utlåtande och därvid föreslagit åtskilliga ändringar. Då lagförslaget berörr hela vår landsbygd intaga vi här nedan detta, sådant det skulle te sig enligt domänstyrelsens ändringsförslag.

§ 1. Vill någon i eller i närheten af skog

eller annan utmark företaga kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna ris eller ljung eller för annat ändamål uppgöra eld, vare han pliktig vidtagna de särskilda anordningar, genom gräfning eller annorledes, som kunna anses erforderliga till förhindrande af eldens vidare spridning.

§ 2. Då i följd af stark torka eller blåst stor fara är för skogselds uppkomst, må svedjning eller bränning af ris eller ljung icke företagas, ej håller i öfrigt eld i eller i närheten af skog eller annan utmark uppgöras utom i fall af trängande behof.

§ 3. Den som under tid, då marken är bar, i skog eller annan utmark eller i närheten af skog uppgjort eld skall tillse, att elden, då platsen lämnas, är fullständigt släckt.

§ 4. Då skogseld uppkommer, vare den som elden varsnar eller eljes därom får kunskap, pliktig att genast låta underrätta brandfogde eller och i närheten boende kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person äfvensom att, där han befinner sig i närheten af brandstället och ej är af giltigt förfall hindrad, så snart ske kan, skynda till för att släcka elden. Den sålunda underrättade bör ofördröjligen sammankalla nödigt manskap för eldens släckning. För sådant ändamål uttändad kallelse skall utan dröjsmål fortskaffas från gård till gård och må följaktligen ej utan laga skäl nedläggas.

Enhvar inom orten boende arbetsförför man, som fyllt aderton år, men icke sextio år, och som icke är af giltigt förfall hindrad, skall vara skyldig att ofördröjligen efter tillsägelse begiiva sig till brandstället, därvid han bör där så utan olägenhet kan ske vara försedd med matförför för minst en dag och lämpligt redskap, för att deltaga i släckningsarbetet tills hemlof gifves.

Vid brandställe tillhör befälsrätten, där eld afser skog under skogsstatens vård eller tillsyn, jägmästaren och i hans frånvaro kronojägaren i orten, men eljes kronobetjänt, om sådan finnes tillstädes, och i kronobetjänts frånvaro brandfogden.

§ 5. Arbetsgifvare och arbetsledare må icke förvägra arbetare den ledighet, som för släckning af skogseld må påkallas och som kan utan synnerlig olägenhet medgifvas.

§ 6. Såsom giltigt förfall för inställelse vid brandstället skall, utom hvad i 12:te kapitlet 1 § rättegångsbalken sägs, gälla, om man icke utan fara för hälsan eller utan efterstående af viktiga förrättningar och plikter, som icke tåla uppskof, kan inlinna sig äfvensom om man af arbetsgifvare eller arbetsledare förvägrats ledighet härför.

§ 7. Hvarje kommun å landet skall, där

ej Konungens befallningshafvande med hänsyn till den ringa förekomsten af skog inom kommunen pröfvar skäligt härifrån medgifva undantag, utgöra en eller flera brandrotar. För hvarje brandrote skall finnas en brandfogde, vald å kommunalstämma för tre år i sänder.

Brandfogde åligger att befordra och öfvervaka efterlefnaden af denna lag samt till laga beifran anmäla brott mot densamma.

Då brandfogde blifvit utsedd, skall Konungens befallningshafvande genast underrättas om valet.

§ 8. Finnes utöver hvad denna lag innehåller särskilda ordningsföreskrifter till förekommande eller släckning af skogseld erforderliga, äge kommun därom besluta liksom ock rörande allmänna grunder för ersättning till dem, som utfört arbete för släckning af skogseld. Beslut i ärende, hvarom nu är fråga, blifver dock ej giltigt med mindre det af Konungens befallningshafvande godkännes.

§ 9. Konungens befallningshafvande äga rekquirera militärhjälp till släckande af skogseld. Härför skall särskild ersättning ej utgå.

§ 10. Den som bryter mot hvad i 2 eller 3 §§ härofvan finnes stadgadt vare ändå att skada ej sker, förfallen till böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Lag samma vare, där någon underlåter att ställa sig till efterrättelse hvad i 4 och 5 §§ finnes föreskrifvit.

Denna lag träder i kraft den ---.

Blixtskadestatistik.

Blixtskadestatistikens material är tyvärr till stor del synnerligen underhaltigt, och flera af dess s. k. resultat måste upptas med stor skepsis, t. ex. det ofta hörda påståendet, att åskvädrer skulle vara farligare nu än förr.

En intressant fråga är den, huruvida det under åskväder är farligare att hålla till på öppna fältet än att söka »skydd» under träd. Statistiska uppgifter från Ungern meddela, att under åren 1901—1903 15 procent av de åskslagna personer befunno sig under träd och 57 procent ute på öppna fältet. Motsvarande uppgift från U. S. A. för år 1900 lyder på respektive 10 och 52 procent. Men att ur dessa siffror deducera ett pålitligt svar på frågan är en vanskelig sak. Förmodligen befunno sig under åskvädrer färre personer under träd än i andra lägen, och redan därför blef totalantalet af dem under träd träffade relativt litet.

Apropå träd synes det tämligen säkert konstaterat, att blixten gärna slår ned i ekar, men ogärna

i bokar. Angående andra trädslag äro uppgifterna osäkra.

Rätt pålitlig är nog den uppgiften, att åskan hellre slår ned på landsbygden än i städerna. En kvadratkilometer på landet träffas i medeltal omkring dubbelt så många gånger af blixtar som en kvadratkilometer bebyggd stadsmark. Förmodligen beror detta förhållande på att jordlagren närmast under en stad i regel bli mycket torra, då ju nederbörden ej får tillfälle att fukta dem, skyddade som de äro af hus och makademiserade gator. Att ladugårdar på landet äro särskildt utsatta för blixtslag är redan nämndt och förklaradt.

Bland en million människor dödas årligen i medeltal genom blixtar 1,8 i Sverige, 3 i Frankrike, 4,4 i Preussen, 10 i Steiermark och Kärnten och blott 1 i England. Dessa siffror äro rätt hugnesamma för dem, som frukta att bli träffade af blixten.

Brandmannen Hjalmar Olsson.

Brandmannen vid Karlstads brandkår, Hjalmar Olsson, hvilken den 10 nov. var sysselsatt med slöjdarbete å brandstationen råkade därvid skära sig med en knif i högra lärbenet så att en blodåder afskars. Den skadade erhöi omedelbart läkarehjälp och vårdades un-

der läkarens tillsyn i hemmet t. o. m. den 19 nov., då han transporterades till lasarettet i och för operation. Det oaktadt syntes ingen förbättring inträda utan afled han den 27 nov. kl. 12,30 f. m.

Olsson var född den 23 augusti 1884 i Bro församling af Vermlands län, och således vid sin bortgång endast 29 år gammal. Efter att hafva varit anställd vid Vaxholms grenadiärer hade han sedermera anställning vid enskilda som stadens inrättningar, tills han den 1 juni 1912 antogs som vikarie och den 1 juni 1913 som ordinarie brandman vid Karlstads brandkår.

Olsson synte blifva en duglig brandman och var lifligt intresserad för yrket och på grund af sitt vänsälla och stilla väsen allmänt omtyckt af såväl befäl som kamrater inom kåren.

Varmt deltagande i makans och de två små barnens sorg, stå därför den bortgångnes befäl och kamrater vid den alltför tidigt redda båren. Jordfästningen ägde rum, söndagen den 30 nov. kl. 2 e. m., å Karlstads kyrkogård. Den blomsterprydda kistan bars af sex den allidnes kamrater, i processionen följde, förutom de närmast anhöriga, förre brandchefen samt hela fasta kårens personal. Tusentals personer hade infunnit sig på kyrkogården för att åse den så tidigt bortgångnes sista färd. Bland kranar märktes, förutom från anhöriga och enskilda, en från personalen vid Karlstads brandkår med inskription: »Från kamrater vid Karlstads brandkår. Tack för godt kamratskap» samt en från Karlstads kommunalarbetare.

Hvila i frid!

Brandsprutans behandling vid vinterns inträde.

Före vinterns inträde måste sprutan undergå en grundlig rengörning och själfva sprutverket på det allra sorgfälligaste torkas, ty äfven den minsta fuktighet kan välla ventilernas fastfrysande. Vid utförande af detta arbete rekommenderas följande förfaringssätt.

1. Kolfvarna uttagas ur cylindrarna och rengöras liksom dessa senare med tillhjälp af mjuka trasor. Det vatten, som städs brukar samla sig under kolfvarna, aflägsnas noggrant med en svamp. Sedan allt detta blifvit gjort, ingnides kolfvar och cylindrar med rent benfett eller prima, syrefri olivolja eller och glycerin, hvarpå de förra åter passas och fästes på sina respektive platser. Kolf-

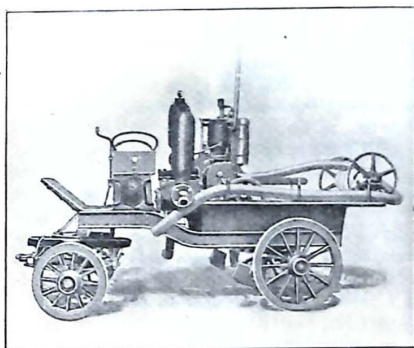
varna få aldrig med våld uttagas, och att bullra in dem är strängeligen förbjudet. Iakttagas bör, att kolfvarna blifva insatta i sina rätta cylindrar och fästade på samma sätt, som de voro före uttagandet. För undvikande af misstag i detta afseende är det alltid skäl att hafva de olika delarna märkta.

2. Finnas ventilkranar (konor) för handen, så uttagas dessa likaså samt befrias från fett och orenlighet samt insmörjas lätt med rent benfett; dock må man noga akta sig för att låta det minsta af smörjämnet komma på ventilerna och dess tätningssytor. Efter ventilhusets rengöring och upp-torkning med svamp, sättas ventilinrättningarna åter varsamt på sina platser, hvarpå det hela omsorgsfullt tillskrufvas.

3. Finnas afstängningskranar på tryckutloppen, så undergå dessa samma behandling och insättas sedan med iakttagande af, att de verkligen komma i riktig ställning, och att fasthållningsskrufven icke blir så hårdt tilldragen, att kranen löper trögt.

Sugledningens omkastningskran erfordrar sällan någon särskild behandling.

4. Den vid kolfvar, cylindervägg, ventil-

Motorsprutan "MERIT"

== 5 hkr. ==

Lättskött och absolut tillförlitlig.
Driftkostnad c:a 25 öre pr timma.

Uppfordrar 600 lit. vatten per minut med en
25 met. vägrät, 20 met. lodrät stråle.
C:a 4 minuter för igångsättning.

A.-B. Fredr. Wagner.

Motorafdelningen.

Göteborg. Stockholm. 413 Malmö.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPS E. Bergström & Co. Guldbelag Stockholm 1887. Högsta pris Gøtø 1901. Statsdiplom Berlin 1901.	Stockholm	Specialaffär för Brandmateriel.

kranar m. m., anhängande smutsen får icke skrapas bort, utan skall den aflägnas med tillhjälp af mjuka lappar. Tillhårdnade samlingar blötas upp med terpentinjölja eller vid brist på sådan med petroleum.

5. De ur sprutverket tagna delarna måste nogga skyddas för alla skador; bäst är att placera dem på mjuka lappar och sedan täcka in dem. så att de skyddas mot förorening genom damm.

6. Vid rengöringen och upptorkningen få icke heller öfriga delar glömmas bort exempelvis sprutkaret. Äfven rörelsemekanismen skall befrias från fett och smuts, innan ny olja ingjutes genom de förefintligen öppningarna.

7. På samma sätt behandlas jämväl vagusdelarna, såsom axlar m. m., och får vid den nya insmörjningen endast bästa vara komma till användning. Då slädföre inträffar, förses sprutan naturligtvis med medar.

8. Sedan sprutan blifvit fullt iordningställd, företages med densamma det s. k. luftprovet till utrönande af, om all: är som sig bör. Detta prof tillgår sålunda, att man med alla utloppsöppningar tillslutna, rör pumpstängerna några gånger upp och ned samt ger tillika akt uppå, om ventilerna arbeta (smålla) regelbundet. Förekomma inga bristfälligheter, så utströmmar luften, då man efter en 10 och 15 pumpslag öppnar något af utloppen, med ett starkt susande ljud.

Till sprutornas bibehållande i arbetsdugligt skick bidrager äfven den omständigheten, att temperaturen i redskapsrummet hålles jämn. Är taktäckningen så dålig att vatten sipprar igenom, så är det naturligtvis omöjligt att hålla något redskap i skick. Utbredandet af en presenning öfver redskapen är alltid att tillråda.

Beträffande spruthuset må man minnas att tillse, det nyckel och belysningsmedel alltid finnas till hands, samt utkörsportarna äro fria från snö och is. En af brandchefen ofta företagen inspektion är det enda som borgar för, att intet klickar, då det gäller användning på allvar.

Rerré.

Prenumerera å

SVENSK BRANDKÅRS-TIDNING!

Upprop.

Brandmannen vid Karlstads brandkår, Hjalmar Olsson, har till följd af olycksfall aflidit efterlämnande änka och två barn i åldern ett och tre år uti mycket beklagansvärda omständigheter.

Till de brandmän som kunna och godhetsfullt vilja bringa familjen någon hjälp, ha vi tänkt, att genom en insamling söka åstadkomma, hvad de allra närmast behöfva.

I full förvisning om att Sveriges brandmän icke skola lämna en så behjärtansvärd sak obeaktad, våga vi i Europa alla och en hvar att med en god resultat. Meddelas att gifvor tacksamt emottagas af brandförmanen Axel Karlsson,

*Brandstationen,
Karlstad.*

Influtna medel redovisas i Svensk Brandkårstidning.

Notiser.

**Pensionering af Stockholms brandman-
skap.** Stockholms drätselnämnds första afdelning har framlagt förslag om brandmanskapets pensionering. Enär höga och alldes speciella kraf på kroppslig vigör måste ställas på brandmanskapet, anser afdelningen, att åldersgränsen bör sättas så lågt som till 50 år. Pension föreslås till 50 procent af pensionsunderlaget. Normalpensionen skulle uppgå till kr. 1,050 för brandman, 1,080 resp. 1,140 kr. för brandförman, beroende på tjänstetiden.

